

Vzgojni načrt OŠ Cerklje na Gorenjskem

Po desetih letih

■ **Tatjana Škrab Grašič**, prof. pedagogike in nemščine, je pomočnica ravnateljice na OŠ Davorina Jenka Cerklje na Gorenjskem. Ob tem opravlja delo šolske svetovalne delavke ter poučuje nemščino kot fakultativni in izbirni predmet. Dvajset let je bila šolska svetovalna delavka, je vodja tima za pripravo vzgojnega načrta, koordinatorka različnih projektov ter mentorica šolskih prostovoljcev.

■ **David Rupnik**, dipl. inž. el., je projektant v podjetju Elsing inženiring d.o.o., predsednik sveta staršev na OŠ Davorina Jenka Cerklje na Gorenjskem ter predsednik Aktiva svetov staršev osnovnih šol pod Krvavcem.

Vzgojni načrt OŠ Davorina Jenka Cerklje na Gorenjskem je nastal pred desetimi leti. Pri pripravi vzgojnega načrta šole (v nadaljevanju VN) so sodelovali strokovni delavci, starši in učenci. Stališča in mnenja vseh sodelujočih je zbral in oblikoval tim za vzgojni načrt, ki še vedno deluje, a v drugačni sestavi. Ob pripravi so upoštevali smernice zakonodajalca, ki je v letu 2008 z dopolnitvijo zakonodaje poskrbel, da se v šolah načrtno ukvarjamo z vzgojo. Dejstvo je, da v ustanovah, kot so šole, vedno vzgajamo, vprašanje je samo, ali nezavedno ali zavedno, strukturirano in z vključitvijo vseh deležnikov.

Dokument, objavljen na spletni strani šole (<http://www.osdj-cerklje.si>), je v teh letih doživel nekaj sprememb, predvsem pa je bil pomembna podlaga našega vzgojnega delovanja. Starši so imeli vsako leto možnost odgovarjati na vprašalnik o vzgojnem delovanju šole in so nam na ta način posredovali povratno informacijo. Vsebinsko dokumenta in vzgojnega delovanja smo udeleženi na različne načine: z objavo dokumenta v publikaciji šole, z določitvijo rdeče niti, ki je usmerjala vzgojno delovanje šole v posameznih šolskih letih, z različnimi predavanji za starše, obravnavo dokumenta na svetu staršev, z medsebojnimi srečanji staršev po roditeljskih sestankih, brez prisotnosti razrednika, v programih oddelčnih skupnosti, z oblikovanjem razrednih vizij ...

Ponovni pregled

Zaupanje, ki je raslo med strokovnimi delavci in starši, je porodilo pobudo skupine staršev v lanskem šolskem letu, da sku-

paj ponovno podrobneje pogledamo na vzgojno delovanje naše šole.

Naša izhodišča so bila sledeča:

- minilo je 10 let od formalne uveljavitve VN,
  - zamenjala se je generacija staršev,
  - prišli so novi učitelji,
  - učenci se soočajo z izzivi, ki jih pred leti še ni bilo,
  - to je ponovna priložnost, da se vključimo vsi deležniki in s tem (nad)gradimo naše odnose,
  - na konkretnih primerih preverimo skladnost trenutnega VN z našo realnostjo.
- Pripravili smo akcijski načrt, ki je predvideval naslednje korake:

1. korak: posamezni deležniki sami naredijo študijo vzgojnih primerov:

- starši na roditeljskih sestankih,
- učitelji po strokovnih aktivih,
- učenci zadnje triade v sklopu oddelčnih ur.

2. korak: učitelji in starši v svetu staršev analizirajo stanje:

- učitelji in svet staršev na delavnicah primerjajo rezultate študij primerov s trenutnim VN,
- učitelji in svet staršev na delavnicah pripravijo smernice za dopolnitev VN.

3. korak: tim za vzgojni načrt po potrebi pripravi besedilo za dopolnitev VN:

- na podlagi smernic se oblikuje končno besedilo,
- po potrebi se vključi zunanje sodelavce za strokovno in pravno pomoč glede vzgojnega delovanja in pravil hišnega reda.

4. korak: formalno sprejetje VN.

Delali smo skupaj

Prva dva koraka smo izvedli v šolskem letu 2017/18, druga dva pa sta še pred nami. Pri tem velja izpostaviti tri dogodke, ki so že za nami. Na prvem smo zbirali vzgojne situacije, o katerih se želimo pogovarjati in so bile osnova za srečanje staršev in učiteljev. Na drugem dogodku smo pripravili usposabljanje članov sveta staršev za delo v razredih, na tretjem pa smo se srečali učitelji in svet staršev.

Starši in učitelji smo imeli možnost predlagati vzgojne situacije, s katerimi se srečujemo v svojem šolskem prostoru. Zbrali smo

Revija Vzgoja je zame kot ravnateljica osnovne šole, pa tudi zame osebno izjemno dragocena. Je edinstvena revija, ki je usmerjena v pomembno vsebino vzgoje, ki je zadnjih nekaj let postala 'šibki člen' naše družbe. Vedno znova odpira prvovrstna in aktualna vprašanja glede vzgoje, pristopov v vzgoji, dileme, ki ponujajo številna razmišljanja, strokovne poglede številnih strokovnjakov s področja vzgoje, ki ponujajo teoretične in praktične rešitve.

Ob 20. obletnici izhajanja revije Vzgoja želim, da uspešno in vztrajno krmari med dvomi, 'ali je potrebna', in med priložnostmi, ki se ponujajo v naši družbi. Vsem ustvarjalcem revije pa želim, da jim nikoli ne usahnejo številne ideje, s katerimi bogatijo številko za številko.

mag. Marijana Kolenko

preko petdeset primerov, ki so bili izhodišče za delo. Primeri so bili različni: od povsem simpatičnih, npr. kaj narediti, ko na šolskem hodniku vidimo devetošolca, ki se strastno poljubljata, do resnih primerov, povezanih z nasiljem na šolskem stranišču. Naša praksa je, da drugi del zimskih roditeljskih sestankov vodijo predstavniki star-

Samospoštovanje je jedro osebnosti.

To je občutek lastne vrednosti, ki se odraža v tem, da čutimo, da smo vredni ljubezni, pozornosti, naklonjenosti drugih, ter čutimo, da smo kos nalogam, ki jih prinaša življenje. Nove naloge se ne ustrašimo, ker vemo, da se stvari, ki je ne znamo, lahko naučimo. Tak človek tekmuje s samim seboj in ne z drugimi. Človek, ki ima visoko samospoštovanje, je telesno in duševno bolj zdrav, učno in delovno uspešen, ustvarja tople odnose in socialno prijetno okolje. Kdor se spoštuje in ceni, je svetel človek.

(dr. Silvo Šinkovec na uvodnem srečanju s člani sveta staršev)

šev brez prisotnosti razrednikov. Pri tem obdelajo pripravljeno temo in ostala aktualna vprašanja, povezana z oddelkom, ki jih želijo najprej obravnavati v krogu staršev. Tako so v lanskem letu starši sami 'študirali' vnaprej zbrane vzgojne situacije. Vodenje staršev enega razreda ni enostavno delo, zato smo pred tem pripravili usposabljanje za člane sveta staršev. Na tem srečanju je ga. Slava Suhač, ki je trenerka socialnih kom-

petenc po metodi Adler Social Coaching, podala nekaj večšin in spodbud za delo pred skupino, dr. Silvo Šinkovec pa svoje ugotovitve iz doktorske disertacije na temo VN v šoli.

Vrhunec lanskega dela je predstavljalo srečanje učiteljev in članov sveta staršev. Srečanje smo naslovlili *Vzgojni načrt po desetih letih*. Čeprav se je bližal konec šolskega leta, ko je veliko dela in skrbi, se je v zbornici naše šole zbralo 26 staršev, 28 učiteljev, vodstvo šole in gosta srečanja dr. Silvo Šinkovec in g. Janko Korošec, tajnik Zveze aktivov svetov staršev Slovenije (ZASSS).

Po uvodnem delu dr. Silva Šinkovca so se udeleženci razdelili v skupine, v katerih so bili enakomerno zastopani starši in učitelji. Dr. Silvo Šinkovec je podal štiri izhodišča za razvijanje vzgojnega delovanja:

- kultura spoštovanja,
- ustvarjati izpolnitev,
- povezati vzgojni načrt in smoter spodbujanja celostnega razvoja osebnosti,
- opolnomočenje staršev in učiteljev.

Vzgojne situacije, ki so jih imeli možnost predlagati učitelji in starši, so bile izhodišča za delo v skupinah.

Hkrati so udeleženci imeli nalogo, da pogledajo, ali naša šola deluje v skladu z VN, načeli Unesca, ker smo Unescova šola, in ne nazadnje tudi z vrednotami skladatelja Davorina Jenka, po katerem se šola imenuje.

Po enournem delu v delavnicah, začetni negotovosti, ali delamo prav, so ostala vrata večine učilnic, kjer so delale skupine, zaprta. Debata med udeleženci se je polno razvila, kar težko jo je bilo prekiniti. V zbornico so se vračale zadovoljne skupine, ki so

ob moderaciji g. Janka Korošca iz ZASSS predstavile svoje delo v delavnicah. Poročanje nam je ponudilo sidrišča, na katera se lahko opremo pri nadaljnjem delovanju in dopolnjevanju VN šole:

- Učitelji ne vzgajamo enciklopedij, ampak ljudi.
- Delovanje staršev in učiteljev mora biti usklajeno.
- V konkretnih situacijah moramo ugotovljati vzroke za vedenje otrok.
- Uporabljati moramo 'jaz' sporočila.
- Kako delati, ko starši ne sodelujejo pri reševanju problema?
- Še boljše je treba opredeliti namen individualnega pouka za učenca.
- Pomembno je prepoznavanje čustev in učenje čustvene abecede.
- Ob težavah odkrito prosimo za pomoč v šoli ali se obrnemo na različne strokovnjake.
- Odrasli spodbujamo medvrstniško pomoč.
- V najrazličnejših situacijah krepimo kulturno vedenje.
- Vseživljenjsko učenje naj bo vsakodnevno prisotno v življenju in delu šole.
- Krepili bomo domoljubje med vsemi deležniki.

Po zaključku poročanja smo udeleženci naredili kratko refleksijo. Vsak od nas je lahko z dvema besedama opisal počutje

Zrevijo Vzgoja se dobro razumeva: *Zspoštujem jo, rada jo imam, veselim se je, v njej iščem članke, ki jih čez čas potrebujem. In jih ponovno berem. Ker jo tudi posojam, mi nekatere številke manjkajo. Nečakinji sem podarila naročnino, ki jo podaljšujem, saj jo berejo tudi njena družina in prijatelji. Z mamo komentirava uvodnike; kako te poboža dejstvo, da v tem norem času še obstajajo vrednote in ljudje, ki jih zagovarjajo/-mo: srčno, nevsiljivo, strokovno in utemeljeno s primeri. Hvala za našo Vzgojo in še na mnoga leta!*

mag. Lidija Golc

po delovnem popoldnevu.

Besede, ki nas opogumljajo za delo naprej: veselje, spoštovanje, ljubezen do poklica, upanje, izziv, sodelovanje, strpnost, spodbuda, podpora učiteljem in staršem, domoljubje, empatija, smo na dobri poti, manj besed, več čutiti, manj misliti, avtoriteta, dober občutek, da delamo skupaj, različne ideje za skupen cilj, pozitivna samopodoba, poklon učiteljem in staršem, rast in spoštovanje, učenje za življenje, čustvena abeceda, praznik šole in družin.

V pomoč pri nadaljnjem delu nam bodo

tudi besede dr. Silve Šinkovca, ki jih je podal na srečanju v razmislek:

- V kakšen razred bi radi prišli učenci in učitelji?
- Kakšno vzdušje si želimo, kako in kdaj ga ustvariti?
- Kakšen kolektiv si želimo, kakšne medosebne odnose bomo živeli?
- Koliko se bomo trudili za estetski izgled šole, razredov, hodnikov, garderobe?
- Katere vrednote so pomembne za nas odrasle in bi jih radi delili z mladimi?

Kaj nas še čaka

V tem šolskem letu čakata na realizacijo še dva koraka akcijskega načrta. Cilj ni odličen dokument, ampak doživljajska pot do njega in na to pot želimo aktivno vključevati čim večje število deležnikov. Ne bomo se vedno strinjali, katera smer oz. rešitev je boljša. Do boljših rešitev nas lahko pripeljejo odprti pogovor, spoštovanje in dobronamernost. V šoli pravimo: Kaj je bolj dragoceno kot to, da imamo starše na svoji strani? Starše, ki so prvi vzgojitelji. Starši pa smo tudi veseli, če nas v šoli jemljejo kot partnerje na vzgojnem področju. Iz tega namreč sledi, da si starš upa vprašati brez strahu, da bo vprašanje, ne glede na vsebino, napačno razumljeno.

Obdelane vzgojne situacije bomo lahko shranili in nam bodo v pomoč, ko bo treba ukrepati v podobnih primerih. Vsako situacijo so starši namreč preučili v vlogi starša in učitelja. Enako so naredili učitelji. To pomeni, da imamo za omenjenih petdeset primerov vsaj dvesto odgovorov, dejansko pa jih je še veliko več.

Rezultat dela na tem projektu je tudi rdeča nit, ki vodi naše vzgojno delovanje v tem letu: *Spoštovanje mostove gradi*. Izbrali so jo strokovni delavci. Spoštovanje je med vrednotami vzgojnega načrta na prvem mestu. Naše delo v okviru rdeče niti bo šola staršem in obiskovalcem predstavila na dnevu šole v maju 2019.

V žarišču 34. številke Vzgoje (2007) je takratna državna sekretarka Mojca Škrinjar o razlogih za uvedbo vzgojnih načrtov med drugim zapisala: »Celovito usmeritev z ravni države je težko ustvariti – če ne celo nemogoče predpisati – brez upoštevanja bistvenega elementa: otrokovih staršev, njihovih usmeritev in načel. V smernicah za delo z oddelčno skupnostjo je tudi težko predvideti prav vse elemente tega odnosa. /.../ Vzgojni načrt bo gojil tudi ta odnos in spodbujal pridobivanje teh spretnosti v učiteljskih kolektivih. Odnos med šolo in starši naj bi se spreminjal v partnerstvo.« Primer naše dobre prakse potrjuje zgoraj zapisano. ◀

Literatura

- Priporočila o načinih oblikovanja in uresničevanja vzgojnega načrta osnovne šole (2008). MŠŠ. Prva izdaja, avgust 2008.
- Škrinjar, Mojca (2007): Zakaj šola potrebuje vzgojni načrt? V: *Vzgoja*, letnik 9, št. 34.
- Šinkovec, Silvo (2017): *Vzgojni načrt v šoli*. Ljubljana: Založništvo Jutro in Inštitut Franca Pedička.
- *Vzgojni načrt OŠ Davorina Jenka Cerklje na Gorenjskem*.

Revija Vzgoja je zanimiva in uporabna

Vsi pedagoški delavci smo zasvojeni z nenehnim iskanjem novih idej, ki bi nam pomagale, da bi bile naše dejavnosti z odraslimi ali učenci ne le poučne in vzgojne, temveč tudi zanimive. Ideje dobimo na strokovnih izobraževanjih, v medsebojni izmenjavi izkušenj, pogovorih, ob branju strokovne literature in strokovne periodike.

Revija *Vzgoja* je zame ena izmed pomembnih strokovnih revij. Zakaj? Posamezne številke so posvečene nekemu izbranemu področju oz. vsebini. Vsako vsebinsko področje je zastavljeno tako, da v njem vedno najdem zelo vredna razmišljanja in dosežke priznanih teoretikov s pedagoško-andragoškega področja ter drugih strokovnjakov, npr. poznavalcev pravne in zdravstvene stroke, sociologov itd.

Poleg tega imajo zame veliko vrednost prispevki naših kolegic in kolegov, ki predstavljajo preizkušene oz. uspele primere udejanjanja strokovnih vsebin z otroki in v vrtcu in z učenci na različnih predmetnih področjih in ravneh. Revija ima še eno dodano vrednost; prinaša tudi številne nasvete učiteljem za pripravo zanimivih razrednih ur, za delo s starši, staršem pa svetuje pri vzgojnem delovanju v lastnih družinah.

Velik del svojega poklicnega delovanja sem opravila tudi kot svetovalka na Zavodu RS za šolstvo in sem poleg drugih revij redno brala revijo *Vzgoja*. Sledila sem strokovno-teoretičnim člankom priznanih strokovnjakov in navedeni bibliografiji. Če določenih naslovov prej nisem poznala ali jih prebrala, sem to naredila pozneje. Pogosto se spomnim enega izmed prispevkov dr. Cukjatija, v katerem je pisal o razsežnostih, ki jih s seboj prinaša takrat v zahodnem svetu že razširjena »rodna ideologija«. V tistih letih se pri nas o tem ni veliko razpravljalo oz. se je o tem bolj 'tihu' govorilo. Posegla sem po navedeni literaturi omenjenega avtorja. Danes vidim, kako prav je imel avtor prispevka v napovedovanju dogodkov, ki smo jim danes priča.

Vzgoja mi je zanimiva tudi zato, ker ponuja številne informacije, povezane z duhovno dimenzijo vzgojno-izobraževalnega dela. V Vzgoji najdem informacije o dogodkih, ki so se ali se bodo dogajali v Sloveniji in so vredni učiteljeve ali starševske pozornosti, ter odmeve na te dogodke.

Zelo so mi všeč prispevki, v katerih so predstavljeni kolegice in kolegi, njihovo delovanje in življenjska pot. Ob prebiranju življenjskih poti naredim tudi lastno refleksijo, se zazrem vase in pri sebi iščem stvari, ki so bile vredne na moji pedagoški poti. To name deluje spodbudno.

Uvodniki v vsaki številki Vzgoje so vreden prispevek urednika. Pater dr. Silvo Šinkovec to napiše tako, da se z zanimanjem lotim branja revije. Najprej preberem uvodnik in potem vse prispevke, ničesar ne izpustim. Ko vse preberem, se znova vrnem na uvodnik in ga ponovno preberem ter primerjam nagovor z vsebino v reviji.

V reviji *Vzgoja* mi je všeč, da bralci dobimo tudi informacijo o strokovnih seminarjih in drugih izobraževanjih za pedagoške delavce, izidu nove strokovne literature, pomembne za učiteljevo strokovno in duhovno rast.

Seveda sem na revijo *Vzgoja* naročena in verjamem, da bomo skupaj praznovali tudi naslednjo okroglo obletnico. Odgovornemu uredniku in vsem sodelavcem čestitam ob pomembnem jubileju.

Dragica Motik, prof.